१६

इ. वि. का. राजवाडे संशोधन मंडळ धुळें.

—: हस्त लिखित ग्रंथ संग्रह :—

ग्रंथ क्रमांक ५९६।पु १७(१७)

ग्रंथ नाम गीतार्णवसुधा

विषय मराठी काव्य.

" Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai. "

(1)

મહેરબાન સાહેબ.

વિનતિ કે ચરણુ[illegible] નાનાનુ [illegible] વઈશાખ વદ્ય ૫

વાર મંગળ. [illegible] રોજ [illegible] લાગતાં નિ[illegible]રથાં [illegible]

તે ઉપર આ[illegible] કુટુંબ [illegible] વહેલા પધારી મંડપ

ની શોભા વધારશો— [illegible] વિષ્ણુપંત નરશુપંથના

ઘરમાં—

રાવસાહેબ ગોપાળરાવ હરી દેશમુખ.

" Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

अथगीतार्णवसुधाप्रारंभ   प्रथमवंदुनियांभगवत्तमा भगवदात्मक
भागवतोत्तमा अनुभवेंभगवत्पददेखीले कथीनजेमनिवामनरेखीले
१ मनरमेंभगवत्पदलक्षणी पुरुषतोपुरुषोत्तमलक्षणी जगज्जगत्पति
येकचीहोतसे परमभागवतोत्तमहोतसे २ पाहतिजगचिहेगुणसाजे
त्याबुधासभगवत्पणसाजे पावुनेभजनतवास्तवभावा त्यासभागवतत
यास्तवभावा ३ ऐश्वर्यज्ञानप[illegible]वितरीअहोतेचिवैराग्यआहे ध
र्माचिमुर्तिहीहेप्रभुयशहीनइंद्रियमहात्मुनिरांहे मायागंगाचवाहेस्थिरत्व
रअवघेश्रीत्वहीतचिसाहे हेजाणताणमोहेक्रमविहीतगुणस्वामिचेसा
नसाहे ४ ऐश्वर्यसामर्थ्यगुणेसुजाणा ज्ञानत्वबोधेचिवीरागजाणा
वैराग्यहेतुस्तवधर्मसिद्धी धर्मेयशश्रीयशहेप्रसीद्धी ५ म्हणेंहृत्पार्था
अलंकारहेमी धरीतोतसेसर्वहीलोकहेमी नगीतेंननोत्यासुवर्णेअ

Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

१ सेना पाहातां असी सर्वही भुतसेना ६ ऐश्वर्य हे विश्व चियेरीतीचे पाहेत
रीवाका जगत्पतीचे गीतेंत देहे गुरुराजविद्या अध्याय तो यास्तव राजवि
द्या ७ ऐश्वर्ययुक्त चीम्हणे जग सर्व पाहे हे पाहणे परम अद्भुत मत्स्वपाहे
चित्छक्ती मी मज वरी जड विश्वरूपें सबुधि द्राखवि असा गुण विस्वरूपे
८ एवं प्रपंच अवघ्या लटिका नि ज्ञाना वराग्य हे सहज नित्य अधोक्षजाला
कां शुक्तिबोध रजनी अनुरग हा वि वैराग्य विस्वरचनाच तइं वहावी ९ मिं
अली मरच निरचना ही कीं म न तर मिळोषचि नांही हा विरागगुण पां
डुसुता तें वर्णीला कमळसंभव तातें १० अधर्म तो जो करी बंधनासी
तो धर्म जो कीं भवबंधनासी करु निरक्षादिक ही विरागी धर्मिष्ट तो भक्त
जनानुरागी ११ सत्कर्म आणि समता सदय स्वरी तो हा मुख्य धर्म नीगम स्फु
टहे करीतो वैषम्य निर्दय पणा विण लोकसारे जाला स्वयें जगचि धर्म हीतो

(५)

असारे १२ वरिकमजितेयशोरूपदावी जगत्कल्पनाकीर्तिहिदेवदावी म्ह
णेअर्जुनाविश्वऐश्वर्यपाहे करीकीर्तिहिसुचउनिहपाहे १३ घडेनातेंकं
लेजडउजगतसेआंणिगवसे वसेंगेसेंचित्तीअनुभवतयानित्यगवसे म
नीहोतितोतोअभिनवगमेकीर्तिपरमा रमाकांताचीतेगमनिजयशो
रूपचीरमा १४ यशश्रीनिमित्तेंधनश्रीव्ययातें करीतिभरीतीयशाअ
व्ययातें जगत्कीर्तिचीश्रीचहेविश्वसारें असारेजगीहोतीतेसर्वसारे
१५ यकांवाइटयेकतेंप्रियदुज्याबाटवेरश्रीचतें एवंसृष्टिसमस्तमाई
कपणेंहोउनिश्रीसंचंत विश्वातधरातोरमसिहोधरीविश्वंभरश्रीधर
भुताळागिहीजोविभुतिम्हणतागीतेतबिंबाधर १६ श्रीचहेजगम्हणु
नीरमातें ईशबुद्धिसदनातविमातें जीतविश्वधरित्यास्वमतीतें स्वा
मिहत्कमळीतोविसतितें १७ अहोबुद्धिचित्ककिसर्वेस्वराची जगत्क

the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

त्पनायुक्तिजेश्रीवराची जसेविस्वबुध्दितैसीरमाते मतिच्यास्थळीश्रीह
दाव्रीनमाते १८ आपणेंसुतपणेंउपजाया स्त्रीवरिश्टतिम्हणेंतिसजाया
जीतजिवचिपणेंपरमाया श्रीकरीनसिवधुचरमाया १९ ऐवंअविद्या
सगुणेंचिमाया जिवाचीयाकेयमतीसमाया तिचारवरेसेजगपाहीजे
ते सद्बुधिनेंषड्गुणपाहीजेते २० विश्वरूपवरीषड्गुणदावी कीअसिभज
नभक्तीवदावि आत्मविस्परम भक्तअसारे अन्यनिर्गुणउपासकसारे
२१ अध्यायहेवरीयुलेमनियाचिभावें पार्थमुकुंदनिकटत्वगुणप्रभा
वें तेवादशीक्रिविधहीभजनारयाचें जाणोनिघेकवळभक्तिसुधारसा
चे २२ कळोनिनिजात्मस्वनिर्धारसाचा तदाधारयाषड्गुणाच्यारसाचा ज
गत्भावपाहेसुखीतोचिजाणा वदेयेरितिकृष्णपार्थासुजाणा २३ भजे
नीर्गुणातेचितोकष्टभारी अहोपावतोहेवदेकैठभारी निजिनिर्गुणी

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

षड्गुणी विश्वपादे बहुआवंड भक्ती त्या विश्वपादे २४ अनायासें पावे स्वसु
खभगवद्भक्ति चि असा असारितीसार प्रभुगुण पारासावध असा असा
ध्या अवक्षास चि धरुनि आत्मज्ञ रमती मतिस्याच्या क्लेशें उपरमति वेगे
नझामती २५ निर्गुणत्वपदीं तें समजावें षड्गुणत्व मग हें उमजावें भक्तीने
जरी असेच भजावें क्लेशावर्जि[illegible] सुभजावें २६ पाहातां जगि षड्गु
णाचा चयावा मनामाजि आवे[illegible]येयावा असी बोलतो स्वानुभुति
चहेमी भरें ताविता अग्निस पु[illegible] २७ ऐश्वर्य ऐश्वर्य असें चि दावी
की स्वानुभुतीच तसी वदावी [illegible]ज्ञान तज्ज्ञान उपाय कांही की जांणणे तो न
पुरे चि कांही २८ वैराग्य वैराग्य असे चि दावी की जागरी स्वप्नकथा वदावी
म्हणे प्रपंचो पस अधोक्षजा गा तो कां स्मरे स्वप्नीक भाग जागा २९ वैराग्य
देयास असी च ठेवी की विश्व वैराग्य करुनि ठेवी इच्छी तजो मुक्ती ही वितरा

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

गी जोभक्तवैकुंठपदानुरागी ३० सर्वत्रसाम्यंकरुणाचवाटे नचित्तचाले
विषमत्ववाटे ध्यातांजगद्धर्मजगन्मयाचा होताबरात्वाढूनिधर्मत्याचा ३१
कर्मानुरूपेंफळईशयोजी तेदीक्षणेंदामजज्ञानयोजी नब्रंम्हरूज्ञाद्विप
दीअशेसी कोदुःखदातत्वनचित्तगोसी ३२ सर्वेंद्रीयीयीमीरविकीर्ति
चयाचवाटे कोविश्वव्यापककीर्तिज्याचवाटे सप्रेममायअवतारविचि
त्रवार्ता कर्णामृतेंनिववि[illegible]भवार्ता ३३ अनुभविमनीआत्मा
श्रुतितोविश्वरूपें मनचित्तहृदयप्रातःत्रीचेंदविश्वरूपें नरसुरविधिल
क्ष्मीनोतदर्शीनमोजी भवविभववि रकास्वात्मभक्तानुमोजी ३४ प्रत्यक्ष
षड्गुणचियेऋितिलोकसारे पाहेस्वयेंनभगवान्दूरीतोकसारे बुद्धीस
निर्गुणदीसेंअपरोक्षसाचे जेइंद्रीयाविदीततजगसारसाचे ३५ असें
भासदानिर्गुणीपासकाळा करीतोजरीअन्वयेंब्रंम्हकाळा मृषाभाषहो

A Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

षट्गुणतेंचिपाहे तरेंश्रीग्रहत्यासमोटीरूपाहे ३६ भवार्णवीयासमुकुं
दवारी कृपानिधिज्ञोविविधावतारी तेतोतरेंपाहतिसावधानें साधीधने
वैश्यजनसाधनाने ३७ तोज्ञानहोतांसगुणाउपेक्षी होबोधआत्माचबऊउ
पेक्षी वर्णुनीदोषास्वउपासकांही तारीनत्याज्ञानम्हणेंचिकांही ३८ कर्मे
समर्पुनिसमस्तउपासनांही अद्वैतअन्यमनवांचुनिज्यासनांही मीयोर
येकनीजतारकज्यासवाटे तारीनत्यासभवसागरीपायवाटे ३९ नबोले
असेनिर्गुणापासकाळा तिहींविश्वकेलेंनजरूीब्रह्मकाळा जयाज्ञानहोता
रकश्रीउवाटे स्वयत्नेंचिजेधावतीमोक्षवाटे ४० नटीकाअसीनिर्गुणोपा
सकाची अउ्यापकअर्थापुढेंहोयकाची नआत्मज्ञहेभक्तयालागिदेवा स्व
कर्मेम्हणेंअर्पितिवासुदेवा ४१ हेआत्मवेत्तेनजनइंगणावे ज्ञात्याऊनीयो
रकसेम्हणावें कीसप्तमाध्यायविरोधहोतो ज्ञानीम्हणेंथोरअहोहरी

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan Mumbai

तो ४२ त्याकारणेंज्ञानगुणेंसमान देउनियांयास्तवयासीमान हेथोरत्या
रूनिहीबोजलाहो कीभक्तिचीशीघ्रफळेंजलाहो ४३ हरिबोलीलायेस्थ
ळीअर्थवादा असेंबोलतीयेकयाव्यर्थवादा मतःप्रासयुक्तीसजाणेहरी
तो असेंतर्कअध्यायअंतीहरीतो ४४ असेंबोलीलोअर्जुनाच्यायरीती अ
सेषड्गुणापासनांजेकरीती बहुश्रुतिसाचीमळाश्रीहरीतो म्हणेंअर्थवादा
त्वयेथेंहरीतो ४५ जेश्रद्धानभजतीअविधाप्रकारें हेश्रद्धानकरितिस्त
वशास्त्रकारें ४६ यथोक्तशब्दवृत्तिअर्थवादा कोठउरेंहोअवकाशवादा टी
कामुखीहापरीहारसारा असोवदावेंकितियाअसारा ४७ उपासनाहे
भवरोगमात्रा टाकुनिजेर्गुनिणतत्वमात्रा उपासीतिक्लेशतयासीभारी
होतिगुणेंहेस्फूटकैठभारी ४८ येथेंदोषविषमतात्रिजगत्सतीते कल्प
द्रमेंविषमकल्पितकल्पकांही देउनिअर्थहीतयासविकल्पकांही ४९ जेज्ञ

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan Mumbai

सेंभजनित्यासतस्मारे मीभजेंमजसमांनचिस्मारे यागुणेंचिकमळोद्भवतातें
होईजेंसुलभभागवतांतें ५० ऐश्वर्यजेंध्यातितयासीदेव स्वअंशतोदेप्रभु
वासुदेव अनीस्वरतामगभगवनांही अनीशहेनेणतिभावनांही ५१ जन्ही
निर्गुणीबुद्धियोजुनीघाली नऐश्वर्यशक्तिस्वचित्तीनिघाली नहोईशतोदेहधा
रीचसाचा नयेस्वादश्रुधांमृताच्यारसाचा ५२ म्हणेंत्यासेदेहीहरीयाचभा
वें असेंभक्ततोईस्वरत्वप्रभावें अकामनिर्गुणाभ्यासदोघांसमान स्वभक्तां
जसादेतदेत्यासमान ५३ यागुणेंचिम्हणतोनिजभक्ता होयतारकअरे
अविभक्ता कीतयांतविभुशक्तीनिघाली निर्गुणीचमनआंणुनीघाली
५४ बोधमात्रजंयासहीआगला ईशभक्तम्हणतिअज्ञागळा विस्वईस्वर
कसाअसेंकळें पावेलनतरीकायअसेंकळें ५५ सर्वाकृतिकल्पुनिई
शआहे नजाणतिहेविषयाग्निआहे तोबोधहीपूर्णकसाम्हणावा जि

A joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

गीता

५ हो। उभाभासची। हागणावा ५६ जो। आपणाप्रभुनकल्पील। विस्वरूपें तोवि
श्रुक्रूचवरी। जईविस्वरूपें पाषांणगर्भकठिणत्वजनेंद्रियासी। ठवेनकंकल्प
कवहातरिकोणयासी। ५७ ईश्वरसजो। ज्ञानगुणेंभजेना तोज्ञानतेंचित्रि
तजेविसेना यालागियालाव[illegible]कष्टभारी। म्हणोनिबोलेप्रभुकैठभा
री। ५८ उगेचमिथ्याजनदृपा[illegible]रागद्वेदंआंणुनी। तापहाती वैरा
ग्यशास्त्री। प्रभुतेभजेना वैराग्यं[illegible]णलाभजेना ५९ जेकांविवेकब
ळतेचिघडो। विरागी। चित्त[illegible]री। त्याविषयानुरागी। तेनावरेविष
मस्यासचिकष्टभारि यालागी। हातिम्हणतामधुकैठभारी। ६० वैराग्यष
टगुणपणी। कळलेजयाला माझेंतयाश्रमपडेनमनेतयाला गीतेंम
धेचहरिस्तुचवीतास्ववाचा श्लोकप्रमाणअजिमागतितेचिवाचा ६१
स्पृहाअभावेंस्वविरागदावी हेशक्तिसाशास्त्रीमधेवदावी मीत्यागुणें

" Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan Mumbai. "

कर्मवीरक्रसाच ऐसामल्लालक्ष्मीलतोतसाच ६२ हेगोडगोष्टीसहजेजसी
चाखविली ऐश्वर्यशक्तीनवमीस्फूटदाखविली याशक्तिचीजसिफळश्रुति
हेवदावी ऐस्वर्यबोधफळतेचितयासदावी ६३ म्हणेहृष्टऐस्वर्ययुक्तीसपा
हे पाहतांचिहोणारतैसीहेपाहे असेंपाहतांतेनभुतीनभुती असेंता
नसेंत्यातहेस्वानुभुती ६४ सगुणासाअपरोक्षभजेअसें तरीतदंज्ञाहि
देतचितेअसें नभजतांसगुणीमनतावरे विवशाकर्ममताऊनिवावरे
६५ जेपाहतीस्थिरचरात्मकदापुरुषा पूर्वोक्तधर्मभगवद्गुणरूपसा
रा तेधर्मटाकितिहीअन्यजन्हीसदेवा विघ्नतयाकरवतीनकदापिदेवा
६६ ऐकीअनेकजगत्यामजवासुदेवा ऐकाअज्ञाज्ञारणयेईलदेवदेवा
टाकुनिअन्यसुरधर्मतइभयातें हेमांडितिलनकतांऋतुधर्मयातें ६७
विघ्नेंजन्हीकरीलइंद्रियदेवसेना मीरक्षणारतुजधाककधिअसेना की

Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai. "Joint project of the ..."

पातकेसकळकर्ममयेअसारे नाशीनमिभिउनकेनिजबोधसारे ६८ ज
न्हीटाकिलेधर्मसर्वासुराचे कृतुकामधेनुचियावासुराचे भजेविस्वधर्मा
त्मकात्यासदेवा मनीउदेखतांउदेवेंत्यासदेवा ६९ महात्माभस्यानिर्गुणो
पासकाळा करीतोजरीअन्तयेंब्रम्हकाळा म्हणौनिचतेपावतीकष्टभा
री असेंअर्जुनातेंवदेकैठभारी ७० निर्दयत्वविषमत्वअसेना निर्मि
तीअसीचराचरसेना विष्णुधर्म[illegible]हाअवलोकी तोदयाळुसममांन
वलोकी ७१ रूपेचाजोसिंधु[illegible]जनबंधुअधिपती जयाच्याजोधर्म
स्थिरचरजयावर्मजपती तयासर्वांभूतीसहजकरुणापूर्णउकळी उ
वेंकीपूर्णवेंहरीचदीसतो त्याससकळी ७२ उगासर्वभूतीपरब्रम्हपा
हे नयाऊनितोथोरज्याच्यारूपाहे सुदुःखासुखातुल्यजोसर्वभूती रू
पाळुप्रभुचीचहोतिविभुती ७३ नगाच्यापटाचीधरूनिदसोडी जगव

"Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan Mumbai"

स्वरूपासमनंतुनसोडी हिमेसाधनेपावतोव्यर्थकंपा नतोह्लाधतोवासुदेवानुकं
पा १४ कीर्तनश्रवणविघ्नुयशाचें नाशितेभजनविघ्नपिशाचें आत्मताक
ळलीयांयशारूपें विश्वशुक्तिमगत्यावरिरूपें १५ तेआत्मताकळलीया
दि श्रवणाहिरीति टाकुनिनिर्गुणाचीयेक अहोधरिति तोचित्तदेवशातहोउ
नीकष्टभारी ह्मेशीम्हणुनीम्हणतोमधुकैटभारी १६ श्रीजेचराचरन
हीचआगाधवाहे तारुतीचा[illegible]याप्रभुमाधवाहे यालागिमिस्वं ब
रीतभागवतासतारी ऐसेंहरिम्हणतवृष्णिकुळावतारी १७ मायाप्र
भुचीप्रियतारकाया उपेक्षुनिपाहतविस्वकाया तेपाहतियास्तवक
ष्टभारी गीतेंतबोलेमधुकैटभारि १८ विहीतभजनमुळेयत्नभक्ता
जनाहीश्रमतरीम्हणतोकीश्रीमहाराजनांही वदतिजतरीऐसाप्र
श्नसद्भावयोजी अधिकतरतपाहाशबहीदेवयोजी १९ बहूचअधि

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

कत्यात्यात्यागतीकष्टभारी अधिकतरतम्हणौनीबोलतीकैवभारी नं
धरितभवसिंधुमाजिजेकायत्याची धरितिलतरिचिंतात्यासहीकायत्याची
८० पडतिउभयवर्गापाहूणितत्वमाने तरिगिरीथरतारूतेस्वबोधाभी
मानें बकुनअधिकत्याजायासवेळूशभारी म्हणउनीम्हणतोजीयेस्थ
ळीकैवभारी ८१ ब्रंम्हीब्रंकत्व वाटेसगुणपणअसेंदेतेतेथेंनदावाटे
मायासंकल्पआटेस्थिरचरजटि[illegible]निहीनवाटे अज्ञाचेचकांठवरि ना
परिफणसीषगुणाचेचसाटे [illegible]अ[illegible]कीचआटेसकळपरितेसाधना
उफराटे ८२ असीकाढीगीतामथुनिहरिगीतार्णवसुधा सुधाराहे
गंगाकरूअंमतसंतृप्तवसुधा सुधाब्रंम्हांडीहासुपथरचीत्यावामन
पणी फणिच्यापेयेकीप्रगटकरीतोहेस्वल्पपणी ८३ इतिश्री
गीतार्णवसुधासमासः

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे
राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)
दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८
Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com